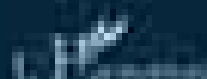

[posztmodern politológiák]

Szabó Márton

A diszkurzív
politikatudomány
alapjai

L'Harmattan

SZABÓ MÁRTON:
A DISZKURZÍV POLITIKATUDOMÁNY ALAPJAI

L'Harmattan, Budapest, 2003.

ISBN 963 9457 60 4

Ha arra vagyunk kíváncsiak, mi a politika, akkor nemigen mondhatjuk, hogy valósága függetleníthető az értelemadástól és az értelemfejtéstől, a nyilvános megnyilatkozás sokféle formájától. Minden politikai jelenség úgy keletkezik és hal el, hogy a politizáló ember valamilyen értelmet hoz létre és ejt el, valaminek valamilyen jelentést és jelentőséget tulajdonít: beszélve cselekszik és cselekedve beszél, természetesen bizonyos szabályokat követve. A politika azonban nem csak beszéd, mármint empirikusan tekintve, de létrejötte és fennállása nem függetleníthető tőle. És aki erre nincs tekintettel, saját beszédét és értelmezését tekinti az egyetlen autentikus politikai valóságnak. Könyvem közelítés ehhez a beszédközpontú politikai valósághoz. Kutatásaim az elmúlt években arra irányultak, hogy a szükséges recepciók révén néhány elméleti alapvetés kidolgozásával és empirikus elemzésekkel körvonalazzam egy lehetséges diszkurzív politikatudomány szemléletét.

TARTALOM

Bevezetés

I. I. Keretek

A társadalom mint beszélgetés

- A megértés nyelvisége
- Az értelmező és az értelmezett
- Igazságlehetőségek
- A hermeneutika módszere
- Csak a megértés?

A szövegvalóság elve

- A diskurzusrögzítés kérdései
- A cselekvés mint szöveg
- A megértéstől a magyarázatig
- A magyarázattól a megértésig: a társadalomolvasás módjai

Diskurzuselemző törekvések és iskolák

- Lingvisztikai és szociológiai diskurzuselemzések
- Diskurzuselemzés és társadalommagyarázat
- Network és konverzáció: Harrison White strukturális szociológiája

Az interpretatív társadalomtudomány

- A szövegvalóság elve
- A módszer kérdése: a társadalom szövegvalóságának sűrű leírása
- Az értelmező társadalomtudomány sajátosságai

II. II. Kondíciók

Politika versus politikai

- Miért politikai?
- Az osztályozás és a megkülönböztetés elve
- Az intenzitáskritérium
- Kivételes eset és határdefiníció
- Következtetések

A politikai fogalmának elmélyítése

Könyvek és körülmények

Gerilla, forradalmár, terrorista

Partizánelmélet és a politikai fogalma

Összegzés és következtetés

A diskurzusközpontú politika

Szövegközpontúság

Esetlegesség

Kontingencia

Hagyomány

Gyakorlat

Az összehasonlító politikai fogalomtörténet-írás lehetőségei

A kosellecki fogalomtörténet-írásról

Retorika, interpretatív antropológia, politikai szemantika

A komparatív fogalomtörténet esélyei

Diskurzuselemzés és politikatudomány

Nyelvi fordulat és politikai diskurzuselemzés

A módszer szemlélete

Vizsgálati eljárások és eszközök

A hatalmi politika diskurzuselemzése

Közpolitikai diskurzuszvizsgálatok

A politikaértelmezés határainak tágítása

III. III. Közelítések

Vázlat a politika diszkurzív értelmezéséről

Politikai szerepek

A politikai ellenség megkonstruálása

Politikai ellenfél

Politikai szövetséges

Politikai idegen

A politikai vitatémák határai

Rend és káosz

Közügy és magánügy

Minimálkonszenzus

Politikai titok

A politikai stílus

A politikai tényszerűség és absztraktság
Jelenidejűség és időtlenség a politikában
Politikai személyesség és személytelenség

Lehetséges-e diszkurzív politológia?

A politikai diskurzus jelentése
Az objektív résztvevői megfigyelés
A politikai fogalmáról
A politikai diskurzus és környezete

Publicisztikai politológia Magyarországon a kilencvenes években

Mértékek és arányok
A politikai nyelv átalakulása
A politikai nyelv tagolódása
Publicisztikai politológia: szerepek és valóságok
A publicisztikai és az akadémiai politikatudomány

A politikatudomány határai

A politika és a nyelv
A politikai tudás nyelvei
A diszkurzív politikatudományról

A politikai vita tudományos státusa

Diktatúra és politikai vita
A meggyőzés határai
A politikai vita funkciói

A diszkurzív politikatudomány elemzési módszeréről

A diszkurzív szituáció kategóriái
A vizsgálat empirikus valósága

IV. IV. Kísérletek

A láthatatlan ellenség

A partizán
A terrorista
Az öngyilkos harcos
Az „egyesült” harcos

Európa határai

Politikai egység és identitás

A pártidentitás megkonstruálása

Az egység és a szétesés

Politikai kultúra a mindennapokban

Az elit és a „nép” politikai kultúrája

Az interpretatív antropológia a politikai kultúráról

A diszkurzív politikai kultúra pragmatikája

A politikai kultúra jelentéstana

Politika és kultúra

A közjó diskurzusai

A közérdek és a közjó

A közjó törékenysége és homályossága

Határkijelölés és integráció

Választási és rangsorolási kényszer

A közjó és a rendszerváltozás

A szocialista közjó, avagy amit akartok

A Fidesz lehetőségei

Befejezésül

Idézett irodalom

Források jegyzéke

